

Dokument zasedanja

B9-0407/2023

2.10.2023

PREDLOG RESOLUCIJE

ob zaključku razprave o izjavah Sveta in Komisije

v skladu s členom 132(2) Poslovnika

o pregledu napredka Moldavije na poti do pridružitve EU
(2023/2838(RSP))

Emmanuel Maurel
v imenu skupine The Left

B9-0407/2023

Resolucija Evropskega parlamenta o pregledu napredka Moldavije na poti do pridružitve EU (2023/2838(RSP))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju členov 2 in 49 Pogodbe o Evropski uniji,
 - ob upoštevanju sklepa Evropskega sveta z dne 23. junija 2022 o podelitvi statusa države kandidatke Moldaviji,
 - ob upoštevanju mnenja Komisije z dne 17. junija 2022 o prošnji Republike Moldavije za članstvo v Evropski uniji (COM(2022)0406),
 - ob upoštevanju skupnega delovnega dokumenta služb Komisije z dne 6. februarja 2023 o poročilu o izvajanju pridružitvenega načrta za Republiko Moldavijo, v katerem je predstavljeno, kako Moldavija od oktobra 2021 izvaja reforme v okviru pridružitvenega sporazuma z EU (SWD(2023)0041),
 - ob upoštevanju analitičnega poročila Komisije z dne 1. februarja 2023 o usklajevanju Moldavije s pravnim redom EU in splošni sposobnosti države, da izpolni obveznosti članstva (SWD(2023)0032),
 - ob upoštevanju predhodnega mnenja Beneške komisije z dne 13. marca 2023 o osnutku zakona o omejevanju pretiranega gospodarskega in političnega vpliva v javnem življenju (deoligarhizacija),
 - ob upoštevanju ustnega poročila Oliverja Vahelyija, komisarja EU za sosedstvo in širitev, z dne 22. junija 2023 o napredku Moldavije pri reformah,
 - ob upoštevanju člena 132(2) Poslovnika,
- A. ker je Moldavija ena najrevnejših držav v Evropi; ker jo je po ocenah zapustilo 1.150.000 Moldavijcev oziroma 28,7 % vseh prebivalcev; ker je moldavsko gospodarstvo močno odvisno od nakazil zdomcev; ker se je število teh nakazil zaradi pandemije in vojne v Ukrajini zmanjšalo, to pa je skupaj s krčenjem in staranjem prebivalstva povzročilo, da je veliko gospodinjstev z nizkimi dohodki postalo odvisnih od pokojnin in socialne pomoči;
- B. ker se zapletena zgodovina Moldavije, ki je bila v rokah različnih sil, zaradi katerih je pogosto tudi trpela, tradicionalno odraža v političnih stališčih in geopolitičnih preferencah vladajočega razreda in prebivalstva; ker je moldavska družba nenehno razdvojena v želji po usklajevanju z Zahodom ali Rusijo; ker imajo oligarhi še vedno prevelik vpliv na gospodarsko, politično in javno življenje v Moldaviji;
- C. ker se Moldavija pripravlja na več volitev, namreč na državne in lokalne volitve jeseni 2023, predsedniške volitve leta 2024 in parlamentarne volitve leta 2025;

- D. ker je ruska vojaška agresija proti Ukrajini Republiko Moldavijo nesorazmerno prizadela, predvsem ker se je od februarja 2022 v državo zateklo več kot 474.000 ukrajinskih beguncev in več kot 76.000 državljanov tretjih držav, kar je največje število beguncev na prebivalca v vseh državah, ki so sprejele begunce iz Ukrajine, pa tudi zaradi izgubljene trgovine ter višjih cen energije in prevoza; ker se je več kot 102.000 beguncev odločilo ostati v državi, pri čemer jih je skoraj 48.000 mlajših od 18 let; ker je odziv moldavske vlade in prebivalcev na te razmere še vedno zgled solidarnosti s tistimi, ki bežijo pred vojno;
- E. ker je Moldavija leta 2022 izkusila najhujšo energetska krizo v svoji zgodovini, potem ko je Ukrajina zaradi ruskih zračnih napadov na kritično infrastrukturo prenehala izvažati električno energijo, ruski energetski velikan Gazprom pa je dobavo plina prepolovil; ker je zato inflacija v eni najrevnejših držav v Evropi dosegla 34 %, zaradi česar so se računi za komunalne storitve v primerjavi z letom 2021 desetkrat povečali;
- F. ker so ruski izstrelki večkrat kršili moldavski zračni prostor in ozemeljsko suverenost države; ker je ruski predsednik Vladimir Putin preklical odlok iz leta 2012, ki je Rusijo zavezoval k iskanju rešitve za pridnestrsko regijo, ki bo temeljila na spoštovanju suverenosti in ozemeljske celovitosti Moldavije; ker je ruski zunanji minister Sergej Lavrov 2. februarja 2023 posvaril, da bi lahko Moldavija doživela enako usodo kot Ukrajina, namreč ruski napad, če bo moldavska predsednica Maia Sandu razmišljala o tem, da bi se država združila z Romunijo in pridružila zvezi NATO;
- G. ker so se mednarodni partnerji na energetska in varnostno krizo odzvali z obsežno podporo; ker je EU ponudila celovit sveženj podpore za večjo odpornost Moldavije, s katerim se je od oktobra 2021 mobiliziralo več kot 1,2 milijarde EUR v obliki posojil in nepovratnih sredstev, vključno s proračunsko podporo, makrofinančno pomočjo, humanitarno pomočjo in pomočjo iz mehanizma EU na področju civilne zaščite; ker je podporo zagotovila tudi tako, da je državo povezala z evropskim celinskim omrežjem; ker je EU uvedla ukrepe za začasno liberalizacijo v podporo gospodarstvu Republike Moldavije z letnimi brezcarinskimi tarifnimi kvotami, s katerimi bo nadomeščena izguba moldavskih izvoznih trgov v Rusiji, Belorusiji in Ukrajini; ker je odobrila nov sveženj podpore za Moldavijo in ker je v predlogu za pregled večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027 poudarjeno, da bi bilo mogoče v okviru instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje (NDICI) za programe v obdobju 2024–2027 prerazporediti približno 600 milijonov EUR, da bi povečali podporo sosednjim državam, vključno z Moldavijo;
- H. ker je 17. februarja 2023 zapriseгла nova vlada pod vodstvom Dorina Receana, ki se bo bolj kot na gospodarski razvoj in krizo zaradi življenjskih stroškov osredotočala na varnostno razsežnost sedanje krize;
- I. ker se od prvega protesta 8. septembra 2022 v državi protesti še kar vrstijo; ker protestniki zahtevajo, naj vlada v celoti subvencionira zimske račune državljanov za energijo, naj države ne vpleta v vojno in naj vlada, ki je naklonjena Zahodu, odstopi;
- J. ker je opozicija, potem ko je moldavski parlament glasoval o spremembi nacionalnega jezika iz moldavščine v romunščino, pred moldavskim ustavnim sodiščem organizirala protest proti tej spremembi;

- K. ker se je skupina protestnikov 26. marca 2023 zbrala pred spomenikom Štefana Velikega v Kišinjevu in zahtevala združitev Moldavije in Romunije;
- L. ker je moldavska predsednica 13. februarja 2023 opozorila, da Rusija v državi načrtuje državni udar; ker se je predsednik vlade Dorin Recean na proteste odzval s predlogom, naj protestniki odidejo na delo, in izjavil, da bodo po reformi pravosodja organizatorji protestov in njihovi nezakoniti financierji privedeni pred sodišče;
- M. ker je moldavska vlada sprejela vrsto spornih zakonov, vključno z novo zakonodajo, ki razširja pristojnosti njene varnostne in obveščevalne službe, kar je Beneška komisija že kritizirala, in prepovedjo več televizijskih kanalov;
- N. ker je moldavsko ustavno sodišče 19. junija 2023 prepovedalo opozicijsko stranko Šor, ki je bila obtožena, da ravna v nasprotju s pravno državo ter ogroža suverenost in neodvisnost Moldavije;
- O. ker je EU 28. aprila 2023 na zahtevo Moldavije sprejela okvir za ciljno usmerjene omejevalne ukrepe proti osebam, odgovornim za podpiranje ali izvajanje ukrepov, ki spodbujajo ali ogrožajo suverenost in neodvisnost Republike Moldavije;
- P. ker je organizacija Amnesty International v poročilu o Moldaviji iz leta 2022 zapisala, da ni bilo opaznega napredka pri omejevanju mučenja in drugega slabega ravnanja v priporu, da za kršitve človekovih pravic s strani organov kazenskega pregona še nihče ni bil kaznovan, da so bile uvedene nove „začasne“ omejitve za javne shode, da pravice oseb LGBTI niso bile v celoti upoštevane, kar je privedlo do nadlegovanja, diskriminacije in nasilja, da so nekateri centri za sprejem beguncev izgnali ljudi, ki pripadajo verskim in etničnim manjšinam, ter da se v separatistični regiji Pridnestrje nadaljuje pregon in zapiranje mirnih oporečnikov;
- Q. ker je Komisija v mnenju o prošnji Moldavije za članstvo v EU opredelila devet korakov, ki jih mora Moldavija narediti na poti k pristopu EU, in sicer so to: celovita reforma pravosodnega sistema, uresničitev priporočil Urada za demokratične institucije in človekove pravice (ODIHR) pri Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi ter priporočil Beneške komisije, boj proti korupciji, uresničitev zaveze o deoligarhizaciji, boj proti organiziranemu kriminalu, reforma javne uprave, boljše vodenje javnih financ, vključevanje civilne družbe in boljše varstvo človekovih pravic;
- R. ker je Komisija v ustnem vmesnem poročilu o širitvi iz junija 2023 priznala napredek Moldavije pri treh od devetih pogojev, ki jih je določila, še veliko več pa je treba storiti v boju proti korupciji in organiziranemu kriminalu ter pri reformi javne uprave;
1. izraža solidarnost z moldavskim ljudstvom, ki se zaradi vojne v Ukrajini sooča z velikimi gospodarskimi, političnimi in varnostnimi izzivi; želi čestitati moldavski vladi in prebivalcem za izjemno solidarnost, ki jo kažejo do beguncev;
 2. ponovno potrjuje podporo suverenosti in ozemeljski celovitosti Moldavije znotraj njenih mednarodno priznanih meja; obsoja kršitve ozemeljske celovitosti Moldavije in vsa prizadevanja za spodbujanje njene stabilnosti;
 3. znova izraža podporo celoviti in mirni rešitvi pridnestrškega konflikta, ki bo temeljila

na suverenosti in ozemeljski celovitosti Moldavije s posebnim statusom pridnestrške regije; spodbuja izvajanje vseh ukrepov za krepitev zaupanja, namenjenih preprečevanju destabilizacije; meni, da je celovita in mirna rešitev pridnestrškega spora bistven element procesa pristopa Moldavije k EU;

4. opozarja moldavsko vlado, da so mirni protesti eden ključnih elementov delujoče demokracije, in jo poziva, naj zagotovi svobodo izražanja in zbiranja ter naj ne diskreditira kritičnih glasov;
5. je zaskrbljen zaradi poslabšanja političnih razmer v Moldaviji, kar bi lahko privedlo do nadaljnjih delitev v moldavski družbi;
6. poudarja, da je treba hitreje uvesti zajamčeno minimalno plačo za vse, prav tako pa izboljšati socialno zaščito; znova izraža kritiko, ker se uvajanje pravnega reda EU na socialnem področju v ocenah in priporočilih Komisije ne upošteva v zadostni meri, in poziva k izboljšavam;
7. pozdravlja, da je moldavska vlada izpolnila tri pogoje, ki jih je določila Komisija, in da je napredek dosegla tudi na drugih področjih;
8. pozdravlja prizadevanja moldavske vlade, da bi izpolnila zahtevo za deoligarhizacijo iz mnenja Komisije o prošnji Moldavije za članstvo v EU; vendar poziva moldavske oblasti, naj upoštevajo vsa priporočila Beneške komisije glede systemskega pristopa h krepitvi institucij in k izboljšavam protimonopolne zakonodaje, glede politike konkurence, političnih strank, volitev, obdavčitve ter boja proti korupciji in pranju denarja;
9. pozdravlja prve ukrepe, sprejete v boju proti korupciji; poziva k tesnejšemu sodelovanju med državami članicami in moldavskimi organi pri preiskovanju bančne goljufije iz leta 2014 in zlasti vrnitvi ukradenega premoženja in pregonu storilcev;
10. poudarja, da članstva v EU ni mogoče pridobiti po hitrem postopku in da pristop ostaja strukturiran postopek, ki temelji na dosežkih in zahteva izpolnitev vseh meril za članstvo; meni, da se bodo lahko pristopna pogajanja začela le, če bo v celoti izpolnjenih vseh devet pogojev, ki jih je določila Komisija;
11. se zaveda, da EU moldavskemu ljudstvu nudi precejšnjo podporo pri spoprijemanju s posledicami ruske invazije na Ukrajino, da bi država uspešno obvladala begunsko in energetska krizo ter inflacijo; poziva EU, naj Moldavijo podpira tudi v prihodnje;
12. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, vladam in parlamentom držav članic ter vladi in parlamentu Moldavije.